

4. Рагуліна І.І., Поліщук Н.О. Особливості сутності та класифікації матеріальних ресурсів аграрного сектору економіки // Шістнадцяті економіко-правові дискусії (економічне спрямування): матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Наукова спільнота». Львів, 2017. С. 86-88.
5. 5. Фінансовий та управлінський облік за міжнародними стандартами: Підручник /М.Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука; 7-ме вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2016. – 1040 с.

УДК 657.017

В.М. РОЖЕЛЮК, *д.е.н.,
доцент кафедри обліку в державному
секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет*

С.В. ПИТЕЛЬ, *к.е.н.,
доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК КОНСТИТУЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У практиці бухгалтерського обліку багатьох держав світу термін “облікова політика”, визначений як сукупність способів ведення підприємством обліку, є широко вживаним уже досить тривалий час. В Україні це поняття вживається з кінця 80-х років і може розглядатися в двох напрямках: як фінансова або як облікова категорія. Дане дослідження передбачає дослідження облікової політики з облікової точки зору як складової організації системи бухгалтерського обліку.

Організація роботи підприємства та облікового процесу починається з формування облікової політики. Ретельно продумана облікова політика забезпечує ефективну фінансово-господарську діяльність підприємства, а також максимальний ефект від ведення обліку. Основою для прийняття рішень про облікову політику має бути формування повної, достовірної, правдивої інформації, яка максимально ефективно розкривала б інформацію про діяльність підприємства для зацікавлених осіб-користувачів.

Формування облікової політики є непростим і важливим етапом в діяльності суб'єкта господарювання, який є дуже трудомістким та відповідальним, оскільки впливає на фінансові результати та ефективність діяльності в цілому. Економічно обґрунтована політика дає змогу суб'єкту господарювання впливати на ефективність використання своїх ресурсів та на фінансово-економічні показники своєї діяльності [4].

Актуальність питання формування облікової політики пояснюється також тим, що вона має велике значення для всіх видів підприємницької діяльності – виробничої, комерційної, грошово-кредитної, банківської, страхової, для усіх галузей та підгалузей господарювання – промислової, сільського господарства, будівництва тощо і скрізь вона має свої особливості.

Трактування поняття "облікова політика" як в МСФЗ, так і в українському законодавстві передбачає, що підприємство до початку звітного періоду обирає в межах, передбачених стандартами або іншими нормативними документами, певні методи, методики, способи оцінки, форми організації обліку тощо, які використовуються ним для ведення поточного обліку і складання фінансової звітності. Це забезпечує, з одного боку, однозначність тлумачення показників фінансової звітності, а з другого - створює умови для здійснення фінансового менеджменту підприємства.

Також необхідно відмітити, що в МСБО 8 ідеться про облікову політику у множині. Це пов'язане з тим, що за міжнародними правилами облікова політика, встановлена щодо конкретного об'єкта обліку, вважається окремою обліковою політикою. А виходячи з національного визначення терміна, сукупність таких облікових політик саме і складає єдину облікову політику підприємства [2].

Облікова політика на міждержавному і державному рівнях має обов'язковий характер, формується на загальних засадах ведення бухгалтерського обліку. На Міждержавному рівні відбувається розробка правил і принципів функціонування бухгалтерського обліку в межах об'єднання держав. На рівні держави розробляються принципи, правила та процедури бухгалтерського обліку, що є найоптимальнішими для досягнення курсу фінансово-економічного розвитку держави. Загальнодержавна облікова політика визначається Цивільним і Господарським кодексами, спеціальними законами, П(С)БО, інструкціями Міністерства фінансів та інших міністерств та відомств. Керуючись вимогами першого і другого рівнів, на підприємстві формують власну облікову політику, з урахуванням особливостей його діяльності. Ступінь свободи підприємства у формуванні облікової політики обмежений державою у прийнятих законах, положеннях, постановках та інших нормативних документах, у яких є допустимі варіанти альтернативних рішень щодо здійснення облікових процедур. Дійсно, у зв'язку з тим, що облікова політика обумовлюється в нормативному акті нижчого рівня, останній повинен ґрунтуватися на Цивільному і Господарському кодексах, спеціальних законах, Положеннях з бухгалтерського обліку, Інструкціях Міністерства фінансів та інших міністерств та відомств. У межах даного дослідження розглядається облікова політика третього рівня, яка є визначальним елементом організації обліку підприємства [3].

Дефініція «облікова політика» в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та нормативних актах країн СНД в основному збігається. Однак, існує різний рівень нормативної регламентації вимог, що обумовлює самостійний вибір кількості розділів і їх наповнення. Так, на відміну від Російської Федерації, Республік Молдова та Білорусь, в Україні не існує чітко

сформованих правил і вимог до формування облікової політики на законодавчому рівні. При її розробці підприємства, як правило, за основу приймають правила, закріплені в міжнародних стандартах.

Дійсно, сьогодні підприємство самостійно визначає параметри та напрями облікової політики; обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних методологічних засад та з урахуванням особливостей господарської діяльності й наявної технології обробки облікових даних; розробляє систему і форми звітності й контролю господарських операцій, обліку для цілей управління, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації; додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку; може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства, обирає форму організації і ведення бухгалтерського обліку, розробляє робочий план рахунків, організацію інвентаризації матеріальних цінностей, коштів та розрахунків тощо.

Тому облікова політика має стати для підприємства своєрідною конституцією, яка б передбачала права й обов'язки системи обліку щодо формування інформаційних ресурсів як корисної для управління інформації. Для забезпечення цієї функції мають чітко регламентуватися умови нагромадження, передачі та зберігання інформації, а також норми її акумуляції та форми подачі. Іншими словами, в наказі про облікову політику підприємства повинна міститись вся внутрішня нормативна база і щодо потоків інформації [1].

Використовуючи облікову політику власник та адміністрація забезпечують максимальну ефективність господарської діяльності підприємства. Формування та реалізація облікової політики є тим інструментом, який дозволяє власникам побудувати бухгалтерський облік таким чином, щоб максимально задовільнити їх потреби в інформації для управління своєю власністю. Тому до формування облікової політики підприємства необхідно встановити чи не суперечать обрані та розроблені елементи облікової політики нормам чинного законодавства; їх відповідність інтересам власника та стратегічним цілям підприємства; адекватність характеру та умовам діяльності підприємства. Відповідно, зміст та напрями облікової політики підприємства мають бути такими, щоб можна було отримати оптимальні фінансові результати, підтримувати ліквідність підприємства, внаслідок чого підприємство стане привабливим для інвесторів та конкурентоспроможним.

Розглядаючи призначення облікової політики слід звернути її увагу на юридичні аспекти, через які розкривається сутність облікової політики як елементу нормативного регулювання. Юридичні аспекти облікової політики передбачають виконання нею наступних функцій:

- усунення суперечностей в чинному законодавстві;
- використання облікової політики як способу захисту в судових спорах.

Тобто, облікова політика є і унікальним засобом для лібералізації системи бухгалтерського обліку, вдосконалення системи регламентації бухгалтерському обліку та усунення протиріч діючого законодавства.

Отже, основною метою облікової політики, як конституції діяльності підприємства є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень. Тому підприємство самостійно визначає облікову політику, фіксує у відповідному наказі визначальні аспекти облікового процесу: осіб, відповідальних за зміст фінансових звітів, порядок розробки документів, підстави для проведення бухгалтерських записів, терміни подання первинних документів до бухгалтерії, форму ведення бухгалтерського обліку та інші важливі моменти.

Список використаних джерел:

1. Богач А. Наказ про облікову політику – основний регламентуючий документ із формування методики обліку логістичних витрат підприємства / А. Богач // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 180-182.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 8 «Облікові політики, зміни в облікових політиках та помилки» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408
3. Облікова політика підприємства: Навчальний посібник / За ред. Лузина Ю.Я, Гаврилюка В.М. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2009. – 328 с.
4. Рожелюк В. М. Шляхи вирішення проблем формування облікової політики підприємства / В. М. Рожелюк, С. В. Питель / Інноваційна економіка. – 2009. – № 3(13). – С. 79-83.

УДК 657.47

І.Б. САДОВСЬКА, *к.е.н.,
професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Луцький національний технічний університет*

УПРАВЛІНСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГОВИЙ ОБЛІК: ВИКЛИКИ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Епоха інформаційного суспільства впевнено трансформується в епоху знань. Натомість, пріоритети змінюються з позиції «хто володіє інформацією – той володіє світом», на іншу, «хто володіє знаннями – той володіє світом». Відповідно, трансформації підлягають і вчення про облік. Виклики світових інтеграційних процесів є такими, які чітко ставлять масштабні задачі до облікової науки. В даній публікації розкрито основні тенденції розвитку і трансформації бухгалтерського обліку в управлінський інжиніринговий.